

ЛЮДСЬКИЙ ФАКТОР В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПОВІТРЯНИМ РУХОМ

Сучасні системи управління повітряним рухом (УПР) представляють собою складні комплекси технічного обладнання та організаційних заходів, завданням яких є забезпечення безпеки, економічності та регулярності повітряного руху. Для виконання цих завдань у систему включений людина – авіадиспетчер, який є найважливішою ланкою системи, який контролює постійно мінливу повітряну ситуацію, стежить за ходом польоту літаків і приймає рішення, спрямовані на подолання відхилень від запланованих умов польоту.

Безперервні якісні зміни в авіації призвели до порівняно швидкої зміни проблеми безпеки польотів, трансформації її з технічної площини в соціальну, психологічну, психофізіологічну, які в загальному вигляді трактуються як проблема людського фактору в авіації.

Таким чином, проблема людського фактору в авіації, виникла в наслідок невідповідності можливостей людини-оператора вимогам, які застосовуються до нього в системі управління сучасною авіаційною технікою. Слід зазначити, що на сьогодні в науковій літературі відсутнє єдине трактування поняття людського фактора. Відсутність єдиного розуміння сутності поняття людського фактора, ускладнює розробку і впровадження механізмів впливу на нього з метою підвищення безпеки польотів. У зв'язку з цим, метою дослідження є уточнення сутності поняття «людський фактор в авіації» стосовно засобів УПР.

В сучасних умовах розвитку авіаційної галузі, при безперервному зростанні інтенсивності руху досягнення основної мети системи УПР – забезпечення безпеки польотів ускладнюється тією обставиною, що система УПР повинна мати високу пропускну здатність, тобто на досягнення основної мети накладаються тимчасові рамки. Тому ключова ланка системи УПР – авіадиспетчер, – як правило, діє в умовах обмеженого часу. ВІН змушений вирішувати кілька завдань одночасного при жорсткому ліміті часу, що передбачає інтенсивність переробки інформації.

Пропускна здатність диспетчера є характерною для всього контура управління системи УПР. В системі УПР саме диспетчер оцінює обстановку і приймає рішення з управління об'єктами і його відповідальність за прийняті рішення весь час зростає. Тому питання про полегшення роботи авіадиспетчера є важливим завданням при розробці систем УПР. Крім того, система УПР по своїй суті є поліергатичною системою, і при розробці систем підтримки прийняття рішень диспетчером необхідно враховувати в комплексі такі проблеми як вимоги до технічних засобів, раціональний розподіл функцій між диспетчером і технічними засобами УПР і т.д.

Науковий керівник – С.В.Павлова, д-р. техн.наук., проф.